

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

16. De Diuinatione, quæ ex corporis humani membris & partibus ducitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

est, quo quis obseruat auium garritus, voces, cantus, aut numerum: quibus notatis, futuros rerum euentus prædicat: ut si cornix à læua canat, coruus à dextra: si tot alites conuolent, aut concinant: si coruum obuium habeas, si aquilam, si vulturem, si picam, credūt Augures sinistrū quid portendi. *Auspiciū* est, quo quis ex volucrum habitu, pastu, volatu, cursu, & motu futura prænuntiat, velut si passeris, si pulli volucrum cibū respuat: si columbæ fugiant, ac deferant domum, vel urbem, in qua sunt: si Grues, si vultures celeri volatu, aut veniant ad loca nostra, aut per loca nostra transeant: si Aquila in capite alicuius insederit: si cornix à læua, aut coruus à dextera canat, hoc aut aliud esse euenturum.

Auspiciū est, quo quis inspicit, & animaduerbis cæsarum, & immolatatum auium, aut aliorum animantium extis, intestinis, fibris, & visceribus, futura diuinat. Teste Cicerone lib. 1. de diuinat. hoc diuinandi genus apud Cilices, Pamphylis, Pisidas, Lycios, & Phryges captum est: postea apud Hetruscos maxime viguit: deinde transiit ad Umbros, & ad Romanos, ita ut primi illi Urbis reges nihil vnquam sine auspicijs egerint, & in legibus duodecim Tabularum constitutum sit, ut nihil sine auspicijs agatur. Et in Vrbe fuerunt Augurum collegia erecta, & constructa. At verò Auguria, & Auspicia Chrysippus, Diogenes, Antipater, Pauertius, Carneades apud Ciceronē, & ipse quoque Cicero, & vniuersi Philosophi, exceptis Democrito, & Platone, reiecerunt. Multa exempla extant de augurijs, & auspicijs apud Valerium lib. 1. cap. 4. 5. & 6. Platoni in cunis paruulo dormienti cum examen apum confedisset in labellis; responsum est, fore illum singulari diuinitate præditum, quod scribunt Cicer. lib. 2. de diuinat. Vale. lib. 1. ca. 6. Plin. lib. 11. ca. 17. Midæ Phrygiæ, cum puer esset, dormienti, formicæ in ostiitici grana congesserunt, ut referunt Cicer. lib. 2. de diuinat. Valerius lib. 1. ca. 6. eum diuinitatibus futurum prædictum est ab auguribus. Deiotarus rex nihil vnquam nisi auspiciato gerebat: cum exitinere quodam proposito, & iam constituto reuertisset, aquilæ admonitis volatu, conclaue illud, ubi erat mansurus, ingredi noluit: quod nocte insequenti corruit. Cicer. lib. 1. de diuin. Vale. lib. 1. cap. 4. Metellus Pontifex Tusculanum petens ibat, & corui duo in os eius aduersum, veluti iter impediens aduolauerunt, vixque effecerunt, ut domum rediret: sequenti nocte ædes Vestæ arsit: quo incendio Metellus inter ipsos ignes raptum Palladium in columbæ seruauit, hoc refert Valer. lib. 1. ca. 4. Aquila capiti alicuius insidens, secundū augures significabat eum regnaturū. Galli gallinacei in oppido si ita canant, ut nihil intermittant, significari, augures dicebant, eius oppidi exercitum cum hoste pugnantē victorem: eod quod auis illa victa silere soleat, contra verò, si vincat.

Sed notandum est, quibusdam, auium, piscium, & aliorum animalium frequētibz cantibus, volatibus, & motibus sæpe posse futura probabiliter intelligi, & coniectari, quæ solent frequēter naturaliter euenire. Ut ex cōcitate certarum volucrum pastu, cantu, aut ex piscis frequēti motu, aut alterius animalis celeri cursu conijcimus probabiliter futuros imbres, ventū, serenitatem,

tempestatem, maris tranquillitatem: Et hanc disciplinam, peritiam, & artem iura non improbant, sed priorem illam, quæ quidam fortuita diuinant, aut occulta, & arcana vaticinantur, & patefaciunt. Item Augurium, & Auspicium aliquando latius accipiuntur, ita ut significant quilibet rerum futurarum diuinationem. Si obijcias id, quod in Scriptura Gen. 4. 4. dicit de Ioseph dīspensator domus eius: Scyphum, quem furati estis, ipse est, in quo bibit Dominus meus, & in quo augurari solet. Et ipse Ioseph postea dixit fratribus suis: An ignoratis, quod non sit similis mei in augurandi scientia. Respondeo cum S. Thom. 2. 2. q. 95. a. 7. ad 1. ex August. in lib. questionum super Genes. ca. 145. eo loco id Iosephum dixisse, non quod augur esset, sed quod vulgi opinione augur haberetur: eodem modo accipiendum est id, quod de eo dixit dispensator domus eius. Porro damnantur auguria Deut. 18. non inueniatur in te, qui obseruet auguria, & in iure Canonico. 26. q. 3. c. Iguur. lege S. Thom. 2. 2. quest. 95. art. 7.

Caput XVI.

De Diuinatione, quæ ex corporis humani membris, & partibus ducitur.

Observandum est, huiusmodi Diuinationem esse triplicem: Chiromantiam, Pedomantiam, Metoposcopiam; quidam addunt Onychomantiam. *Chiromantia* est, quæ quis in anuum certis quibusdam lineis inspectis, hominis statum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tū felices, & prosperos, tū infaustos, & aduersos prænuntiat. *Pedomantia*, est, quæ quis obseruatis pedum signis, eadem & similia diuinat. *Metoposcopia* est, quæ quis animaduertis, & notatis frontis, vel totius vultus lineamentis, & signis hominis futurus casus prædicat. *Onychomantia* est, quæ quis ex vngue pueri impolluti vaticinatur. Et quidam ita sunt audaces, & temerarij, ut id asserant in Scripturis significari, Iob 37. Qui in manu omnium signat, ut noverint singula opera sua. Certè temeritatis est, ad Chiromantiam vanam, & superstitiosam, eum Scripturæ locum detorquere: Iob ergo ita loquentis, longè alius sensus est: Natu Dei, & ministerio, ac opera naturalium causarum tantam niuis, pruinae, & imbrum copiam aliquando descendere, ut frigora sæuiant, & manus hominum quasi vinculis astrictæ ita torpeant, & ita velut sigillo obsignatæ, & clausæ sint, ut rectè suo officio fungi nequeant. Qui in manu omnium hominum signat, hoc est, obsignat, & claudit, nimirum frigus ex niuis, pruinae, & pluuiæ copia proueniens, ut noverint singula opera sua, significat; Ut quisque agnoscat se effectum ineptum ad sua opera faciendā, seu, ut singuli sciant, quando sit operandum, & quando ab opere cessandum. In Concilio Mileuitano ca. 8. citatur hic locus iuxta LXX. editionem Græcam: Qui in manu omnium hominum obsignat, ut sciat omnis homo infirmitatem suam, quasi dicat, tempestatem, niuis, & pluuiæ sæuiens frigus, etiam Deus in manu cuiusque, ut sciat infirmitatem suam. Sensus est, ut sciat frigare se ita torpere, ut nihil nisi Deo iuante possit efficere: siue, ut sciat, se copia niuum, pluuiarum, & frigorū à suis operibus impediti. Gre-

gorius, & S. Thom. interpretantur: *quj in manu, hoc est, in promptu signat, id est, instinctum naturalem tanquam figuram impressit, quo quisque nouit tempora, & quid singulis temporibus fieri expectat: quando laborandum sit, & quando aliquid aliud faciendum.*

Sciendum quoq; est, esse *Phyfognomiam* Philosophiæ naturalis partem, quæ corporis humani membra, præsertim humeros, pectus, manus, pedes, frontem, nasum, oculos, supercilia, aures, caput, & vniuersam faciem obseruat, & inspicit; quibus notatis probabiliter cõiectat naturalem totius humani corporis temperationem, naturales item animorum affectiones, bonam, ac malâ hominis veletudinem: Et hanc obseruandi rationem, nec leges ciuiles, nec canones, aut pontificia iura condemnant.

Præter hanc est altera *Phyfognomia* astrologica, quæ tota est commentitia, pontificio iure damnata. Hæc corporis humani partibus, præsertim, manibus, pedibus, naso, auribus, oculis, supercilijs, fronti, faciei, capiti respondere confingit certos planetas, hoc est, errantes Stellas: quarum omnium signis inspectis, & notatis, prosperos, & aduersos hominis euentus, & casus intellegere se putat, & prædicat audacter.

Caput XVII.

De Diuinatione per somnia, quæ Græcè dicitur Onirocritica, vel Oniromantia.

Pythagoras, Plato, Chrysippus, Iâblicus, Plotinus, Porphyrius, Platonici, & Stoici multum somnijs tribuerunt, & ea aliquid diuinitus portendere putauerunt. Contra Epicurus, Metrodorus Chius, Xenophanes Colophonius, & Epicurei omnes, & Cynici Philosophi, & apud Romanos Cicero *lib. 1. de Diuin.* vniuersam ex somnijs diuinationem e medio sustulerunt, quod ridiculum putarent somnijs aliquid diuinitatis inesse. Peripatetici verò partim probant, partim improbant. De interpretatione somniorum apud Gentiles scripserunt Antiphon, Philocias, Artemon, & Serapion Alcalonites. Et teste Suida Artemidorus Daldianus de interpretatione somniorum quatuor libros composuit.

Notandum est, somnia aliquando diuinitus immitti, vt planè ex sacris literis constat, & non solum pijs, ac bonis viris, sed etiam impijs, & impuris, vt patet in Pharaone, & Nabuchodonosore. Præterea somnia nonnunquam à natura contingunt, nam quæ vigilantes sæpe cogitauimus, egimus, aut facere deliberauimus, per quietem sese nobis offerunt. De hac somniorum naturali specie, ait Macrobius *lib. 1. de somnio Scip. cap. 3. cura oppressi animi, vel corporis, vel fortuna qualis vigilantiem fatigauerit, talem se ingerit dormienti: Animi, si amator delictijs suis, aut fruemem se videat, aut caritatem si metuens quis imminentem sibi, vel insidijs, vel potestate personam, aut incurrisse hunc ex imagine cogitationum suarum, aut effugisse videatur: Corporis, si vino ingurgitatus, aut dysenteria cibo, vel abundantia præfocari se existimet, vel grauantibus exonerari, aut contra, si esuriens cibum, aut potum sitiens, desiderare, quærere, vel etiam inuenisse videatur: fortune, quæ*

*se quis existimat, vel potestiam, vel magistratu, aut augeri pro desiderio, aut exui pro timore. Hæc & similia his, quoniam ex habitu mentis quietem sicut præueniam, ita & turbantur dormientis, vna cum somno adualant, & pariter euanescunt. Hæc ille. Profectò, qui esurit, somniat interdum se comedere, qui sitit, somniat se bibere. Interdum etiam somnia proueniunt pro varia corporis temperatione, & dominantium humorum occurfu. Nam vbi sanguis dominatur, læta somnia contingunt, redundante semine somniat quis venerea: cui plena est vesica, is somniat lacus, flumina, vbi Bilis atra viget tristitia, & aduersa dormientibus sese offerunt, vbi Flaua bilis, tunc inquiete, & somnis occurrunt pugna, iurgia, lites, enusum, & armorum strepitus. Cum verò Phlegma abundat somniamus aquas, fòtes, flumina, pluias, imbres, prætaque virentia. secundum studii, ait B. Aug. *lib. de Spir. & Anima, c. 25. quæ quisque exercuit, somniat: & solitarum artium simulacra in præsentia mentis impressa apparent in somnis. Iuxta etiam infirmitatum diuersitates diuersa accidunt somnia: Etiam secundum morum, & humorum diuersitates variantur & somnia. Alia namque vident sanguinei, alia cholericæ, alia phlegmaticæ, alia melancholicæ. Et cum illi vident rubea, & variatissimi nigra, & alba. Sic ille. Aliquando somnia Dæmonis opera, & ministerio proueniunt: Dæmon enim vim habet humani corporis humores permutadi, & permiscendi: quibus variè commixtis, multa nobis dormientibus visa contingunt. Postremò somnia temerè solo animi nostri motu solent accidere. Animus enim hominis suaapte natura huc, & illuc cogitando distrahitur, rapitur, & distractus huc, & illuc fertur, & monstra confingit: apud se etenim rerum imagines, & simulacra conseruat, & alias ex visis, auditis, vel alio sensu perceptis, similes effingit, & inter se commiscet.**

Est igitur animaduertendum, vnde somnijs posse multa naturaliter intelligi. Vnde Medici prædictæter aliqua coniectant, qualis nimirum sit corporis affectio, quæ temperatio, qui humores dominantur, qui animi affectus, & perturbationes. Hæc verò somniorum diuinationes iura non improbat, sed eas, quibus temerè quidam fortuitos euentus, aduersos, vel pro prosperos diuinare contendunt. Et quibus sunt Artemidorus Daldianus, & Abrahamus Iudæus. Et hæc Diuinitas dicitur à Græcis Onirocritica. Olim Stoici ostendere conabantur Deum somnia sæpius immittere, & per ea futurum aliquid præsignificare; quod probabant multis hinc inde cõgestis exemplis, quæ in Hælorijs referrebantur, in quibus multa per quietem visa, ita contigisse postea legimus, sicut in quiete, & somnis visa fuerant: qualia quidè somnia non pauca Tullius *lib. 1. de Diuinatione* commemorat, & refert Valerius: Casar, antequam infesta in vrbem inferret arma, per quietem videbatur sibi videre, se matri stuprum intulisse; & coniectores ad amplissimam imperij spem eum incitauerunt. Suetonius *in vita ipsius cap. 7.*

Hippias Pisistrati filius, cum regium affectaret imperium, somniavit se cum matre rem habere. Et postea Athenarum dominio potitus est, Herodo. *lib. 6.*

Allyages Assyriorum rex per quietem vidit ex filia vitem enatam; cuius palmite omnes Asia in-

umbra.